

Народна банка Србије

**ИЗВЕШТАЈ О РЕЗУЛТАТИМА АНКЕТЕ О
КРЕДИТНОЈ АКТИВНОСТИ БАНАКА**

Извештај за треће тромесечје 2024.

Београд, новембар 2024.

Уводна напомена

Народна банка Србије је 2014. године почела да спроводи анкету о кредитној активности банака. Циљ те анкете је унапређење анализе кретања на кредитном тржишту увидом у ставове представника банака о оствареним и очекиваним променама и на страни понуде кредита и на страни тражње приватног сектора за кредитима.

Анкета се састоји од десет питања која се односе на кредите привреди и становништву. Испитаници одговарају о промени кредитних стандарда,¹ као и утицају фактора на њихову промену, затим о промени услова одобравања кредита, промени тражње за кредитима и утицају фактора на промену тражње.

У овом документу **сумирани су резултати анкете спроведене од 1. до 11. октобра 2024. године.** У анкети су исказани ставови представника банака о променама током трећег тромесечја 2024. године и очекиваним променама на кредитном тржишту у четвртом тромесечју 2024. године. У анкети су учествовали представници 18 банака, што обезбеђује репрезентативну покривеност кредитног тржишта, јер учешће ових банака износи преко 99% билансне суме банкарског сектора.

Резултати анкете су приказани у виду нето процената. Нето проценат за одговоре на питања о понуди кредита дефинисан је као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да су кредитни стандарди *знатно пооштрени* и *донекле пооштрени* и збира учешћа банака које су одговориле да су *знатно ублажени* и *донекле ублажени*. Позитивна вредност нето процента указује на нето пооштравање, а негативна на нето ублажавање кредитних стандарда. Нето проценат за одговоре на питања о факторима дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати фактор допринео пооштравању и учешћа банака које су одговориле да је допринео ублажавању кредитних стандарда. Када је у питању тражња за кредитима, нето проценат је дефинисан као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да је она *знатно повећана* и *донекле повећана* и збира процената банака које су одговориле да је *знатно смањена* и *донекле смањена*. Према томе, позитивна вредност нето процента указује на нето повећање, а негативна на нето смањење тражње.

У графичком приказу резултата, термин *девизни* односи се на кредите одобрене у инострану валути или динарима који су индексирани девизном клаузулом.

¹ Кредитни стандарди су писане и неписане интерне смернице или критеријуми који одражавају кредитну политику банке (нпр. приоритети у погледу врсте кредита, колатерала, сектора, региона и сл.).

САДРЖАЈ

Резиме	3
1. Кредити привреди	4
1.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену ..	4
1.2. Услови одобравања кредита привреди.....	5
1.3. Тражња привреде за кредитима и фактори који је опредељују	6
2. Кредити становништву	8
2.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену ..	8
2.2. Услови одобравања кредита становништву	9
2.3. Тражња становништва за кредитима и фактори који је опредељују	9

Резиме

Резултати октобарске анкете показују да су банке у Т3, укупно посматрано, незнатно ублажиле стандарде по којима су одобравале кредите привреди, првенствено под утицајем нижих трошкова извора финансирања, захваљујући започетом циклусу ублажавања монетарних политика Народне банке Србије и Европске централне банке. За Т4 банке очекују наставак умереног ублажавања кредитних стандарда привреди.

Банке су у Т3 ублажиле и стандарде по којима су одобравале кредите становништву, а наставак сличних тенденција банке очекују у Т4.

Према оцени банака, привреда је смањила тражњу за кредитима током Т3, и то за дугорочним девизним / девизно индексираним кредитима. С друге стране, тражња за динарским кредитима, као и краткорочним девизним / девизно индексираним кредитима у Т3 је повећана. Банке очекују да се у Т4 опорави тражња привреде за кредитима, и то за свим врстама кредита.

Банке су оцениле да је становништво повећало тражњу за свим врстама кредита у Т3, а даљи раст очекују и у Т4.

Табела 1: Оцене банака у погледу понуде и тражње издвојених категорија кредита

	Понуда (кредитни стандарди)		Тражња	
	Т3 2024.	Т4 2024. (очекивања)	Т3 2024.	Т4 2024. (очекивања)
Привреда	↘	↘	↘	↗
Динарски				
Краткорочни	↗	↗	↘	↗
Дугорочни	↘	↘	↗	↗
Девизни / девизно индексирани				
Краткорочни	↗	↗	↗	↘
Дугорочни	-	↘	↘	↗
Становништво	↘	↘	↗	↗
Готовински (динарски)	↘	↘	↗	↗
За рефинансирање (динарски)	↘	↘	↗	↗
Стамбени (дев. / дев. индексирани)	↘	↘	↗	↘
Потрошачки (дев. / дев. индексирани)	-	-	↘	↘

Легенда:

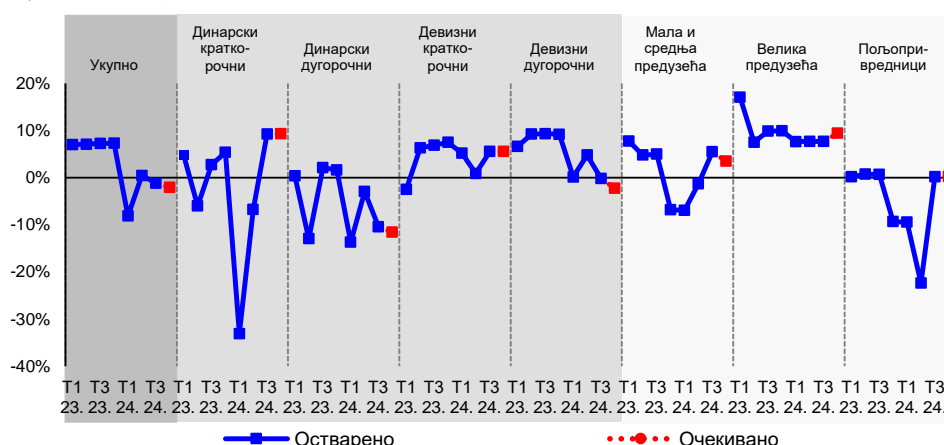
- ↗ Повећање тражње (нето проценат већи од 5%)
- ↘ Пооштравање кредитних стандарда (нето проценат већи од 5%)
- ↘ Повећање тражње / пооштравање кредитних стандарда (нето проценат до 5%)
- Без промене
- ↘ Смањење тражње / ублажавање кредитних стандарда (нето проценат до 5%)
- ↘ Смањење тражње (нето проценат већи од 5%)
- ↘ Ублажавање кредитних стандарда (нето проценат већи од 5%)

1. Кредити привреди

1.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену

Резултати октобарске анкете показују да су банке у Т3, укупно посматрано, благо ублажиле стандарде по којима су одобравале кредите привреди. Посматрано по појединачним категоријама, ублажени су стандарди за дугорочне динарске кредите, док је код краткорочних кредита свих валутних структура забележено умерено поштравање. Слична кретања очекују се и за Т4.

Промена кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија предузећима
(нето проценат)

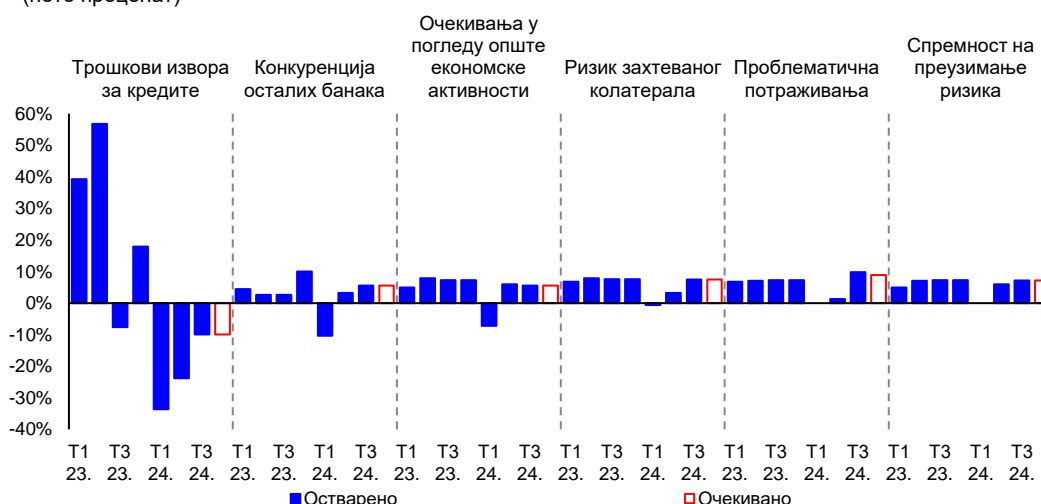
Извор: НБС.

* Нето проценат за одговоре на питања о понуди кредита дефинисан је као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да су кредитни стандарди поштрени и збира учешћа банака које су одговориле да су ублажени.

** Позитивна вредност указује на поштравање кредитних стандарда, негативна на ублажавање кредитних стандарда.

У смеру ублажавања кредитних стандарда привреди у Т3 утицали су смањени трошкови извора финансирања, што се може довести у везу са ублажавањем монетарних политика Народне банке Србије и ЕЦБ, док су у супротном смеру, према оцени банака, деловали конкуренција у банкарском сектору, повећана перцепција ризика, као и мања спремност банака за преузимање ризика.

Утицај фактора на промену кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија предузећима (нето проценат)

Извор: НБС.

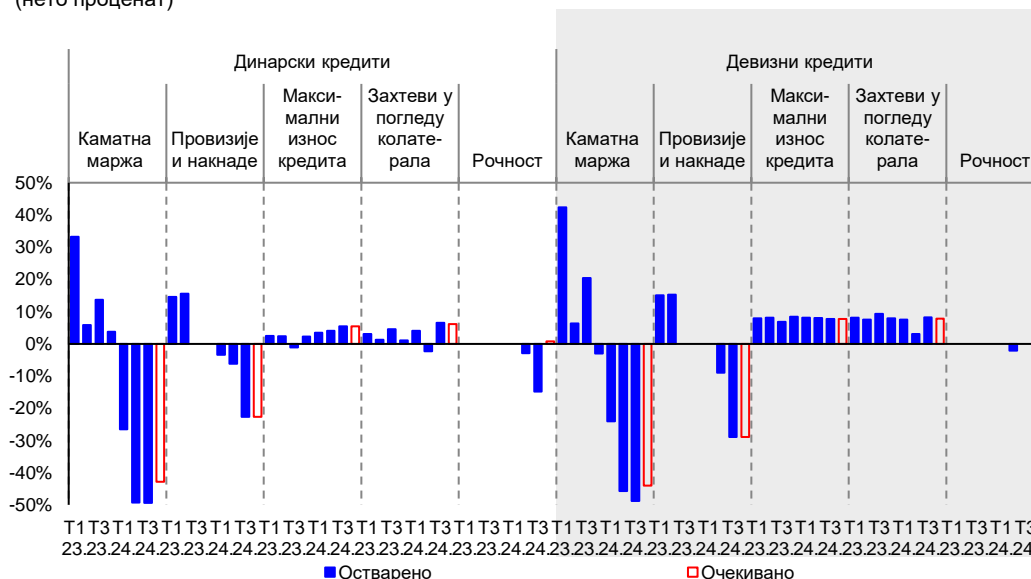
* Нето проценат за одговоре на питања о факторима дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати фактор допринео поштравању и учешћа банака које су одговориле да је допринео ублажавању кредитних стандарда.

** Позитивна вредност указује на допринос датог фактора поштравању кредитних стандарда, негативна на допринос датог фактора ублажавању кредитних стандарда.

1.2. Услови одобравања кредита привреди

Банке су у Т3 наставиле са ублажавањем услова по којима су одобрани кредити привреди – смањене су каматне марже, и код динарских и девизних / девизно индексираних кредита, за сва предузећа без обзира на њихове величине. Поред тога, смањене су провизије и накнаде, а повећана је и максимална рочност динарских кредита. Насупрот томе, банке су у Т3

Промена услова за одобравање кредита и кредитних линија предузећима (нето проценат)

Извор: НБС.

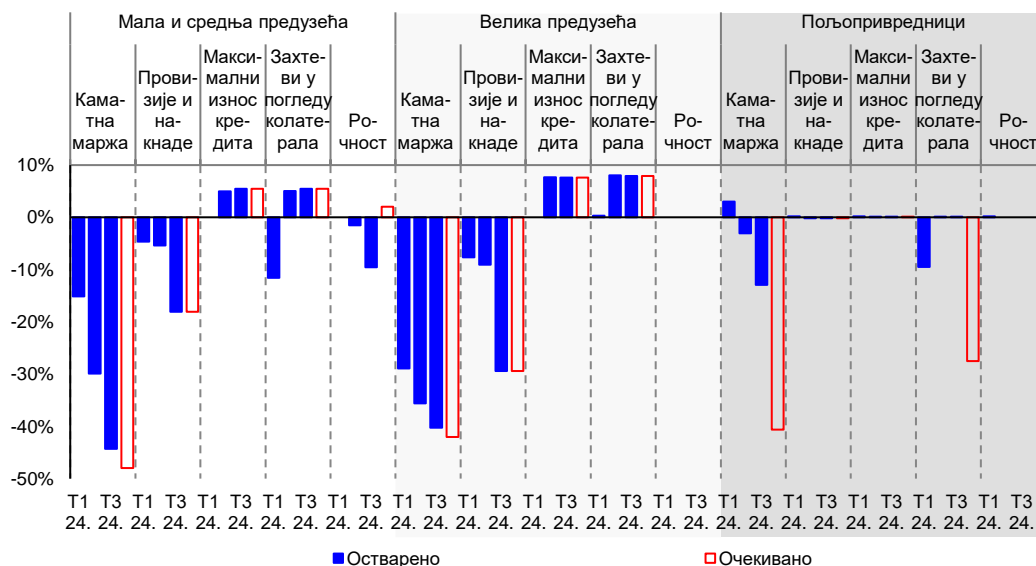
* Нето проценат за одговоре на питања о условима кредита дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати услов кредита поштравен и учешћа банака које су одговориле да је ублажен.

** Позитивна вредност указује на поштравање услова, негативна на ублажавање услова.

смањиле максимални износ кредита, а благо су пооштрени и захтеви које колатерал треба да испуни.

Наставак сличних тенденција банке очекују и за Т4 – ублажавање услова по основу провизија и накнада, с једне стране, и скраћење рочности кредита и повећање захтева у погледу колатерала, с друге стране.

Промена услова за одобравање кредита и кредитних линија предузећима
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Нето проценат за одговоре на питања о условима кредита дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати услов кредита пооштрен и учешћа банака које су одговориле да ублажен.

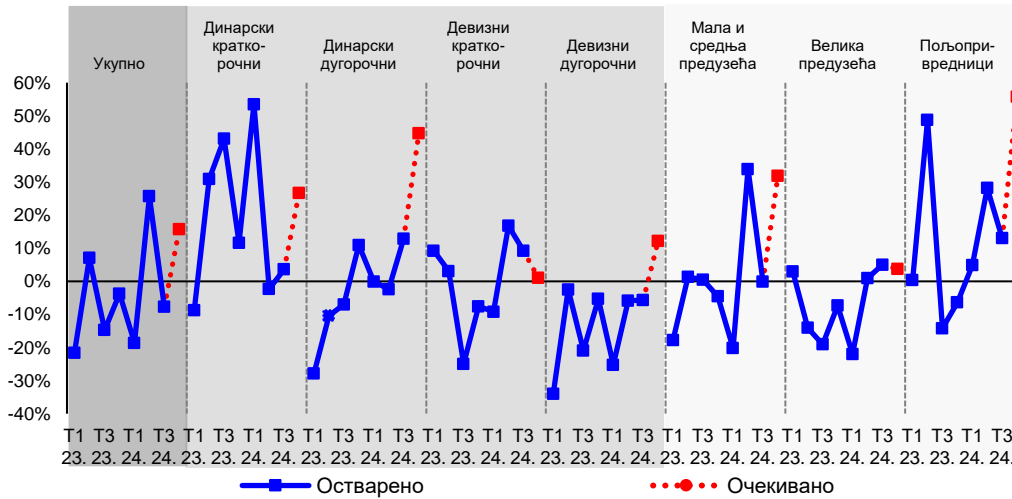
** Позитивна вредност указује на пооштравање услова, негативна на ублажавање услова.

1.3. Тражња привреде за кредитима и фактори који је опредељују

Банке су оцениле да је тражња привреде за кредитима смањена у Т3, услед смањене тражње за дугорочним девизним / девизно индексираним кредитима (под утицајем повећаног коришћења алтернативних извора финансирања предузећа – интерно финансирање, зајмови небанкарских институција и слично). С друге стране, тражња за динарским кредитима, као и краткорочним девизним / девизно индексираним кредитима, благо је повећана у Т3, услед потребе предузећа за финансирањем обртних средстава, капиталних инвестиција и реструктурирањем постојећих обавеза.

Банке очекују опоравак тражње привреде за кредитима током Т4 и њен раст за свим врстама кредита, а на то ће се пре свега одразити капиталне инвестиције.

Промена тражње предузећа за кредитима (нето проценат)

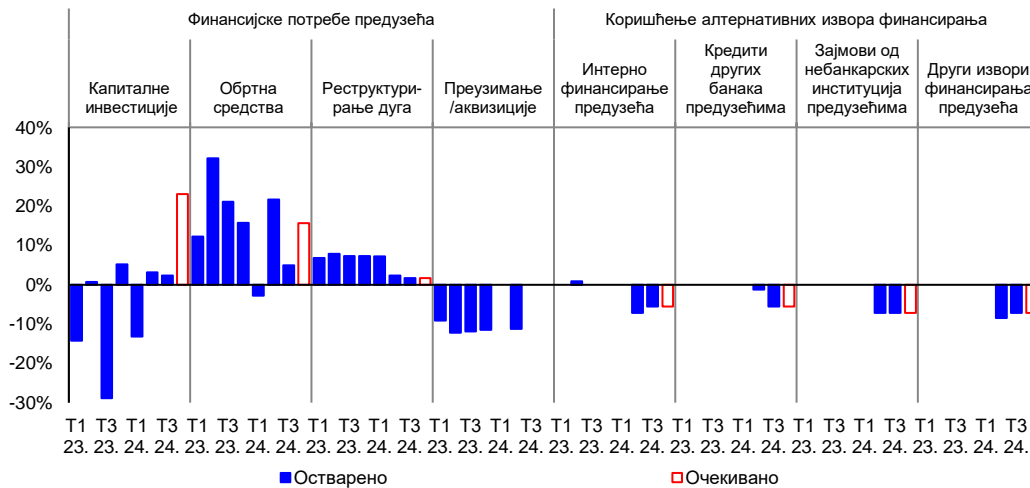

Извор: НБС.

* Нето проценат је дефинисан као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да је тражња повећана и збира процената банака које су одговориле да је смањена.

** Позитивна вредност указује на повећање тражње, негативна на смањење тражње.

Утицај фактора на промену тражње предузећа за кредитима (нето проценат)

Извор: НБС.

* Нето проценат за одговоре на питања о факторима тражње дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати фактор допринео расту тражње и учешћа банака које су одговориле да је допринео смањењу тражње.

** Позитивна вредност указује на допринос датог фактора повећању тражње, негативна на допринос датог фактора смањењу тражње.

2. Кредити становништву

2.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену

Резултати анкете показују да су кредитни стандарди становништву у Т3 ублажени, што је у складу са очекивањима из претходне анкете. Посматрано по појединачним категоријама, кредитни стандарди су ублажени на динарске стамбене, готовинске и кредите за рефинансирање, као и на девизно индексирани стамбене кредите, док су стандарди по којима су одобравани динарски потрошачки кредити благо пооштрени.

Промена кредитних стандарда у одобравању кредита становништву
(нето проценат)

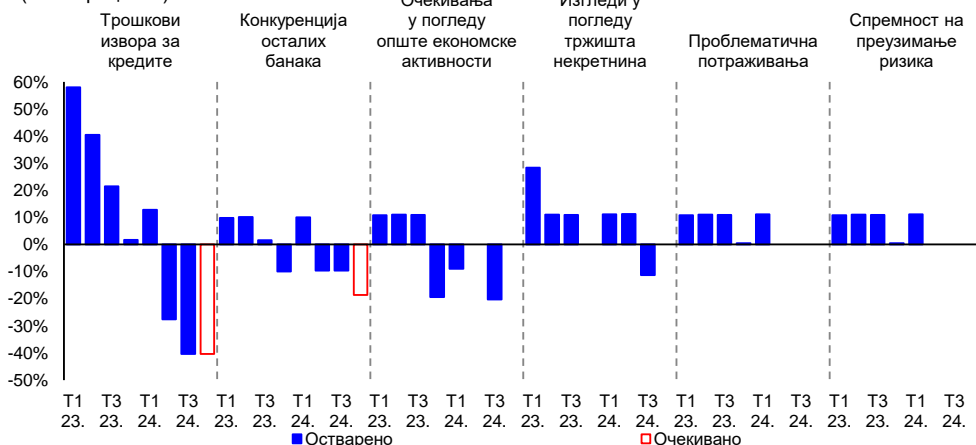
Извор: НБС.

* Нето проценат за одговоре на питања о понуди кредита дефинисан је као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да су кредитни стандарди пооштрени и збира учешћа банака које су одговориле да су ублажени.

** Позитивна вредност указује на пооштравање кредитних стандарда, негативна на ублажавање кредитних стандарда.

Утицај појединих фактора на промену кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија становништву

(нето проценат)

Извор: НБС.

* Нето проценат за одговоре на питања о факторима дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати фактор допринео пооштравању и учешћа банака које су одговориле да је допринео ублажавању кредитних стандарда.

** Позитивна вредност указује на допринос датог фактора пооштравању кредитних стандарда, негативна на допринос датог фактора ублажавању кредитних стандарда.

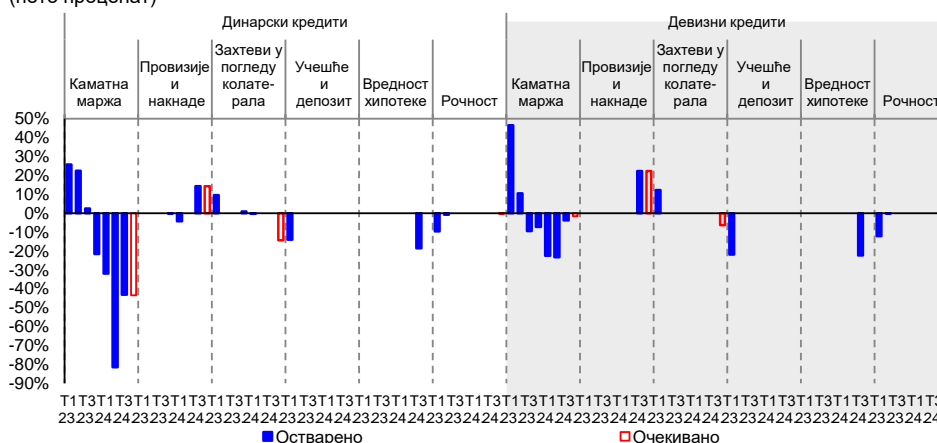
На ублажавање стандарда у Т3 утицали су смањени трошкови извора финансирања, конкуренција на тржишту кредита становништву, као и побољшана очекивања у погледу опште економске активности и ситуације на тржишту некретнина.

Банке очекују наставак ублажавања кредитних стандарда становништву у Т4 – пре свега, код динарских готовинских кредита и кредита за рефинансирање, као и девизно индексираних стамбених кредита. Томе ће, поред смањених извора финансирања, допринети и конкуренција на тржишту.

2.2. Услови одобравања кредита становништву

Услови по којима су одобрани кредити становништву у Т3 ублажени су по основу смањења каматних маржи и повећања вредности хипотеке, док су, с друге стране, провизије и накнаде благо повећане. Банке очекују наставак ублажавања услова по којима ће одобравати кредите и у Т4, чему ће, поред нижих каматних маржи, допринети и мањи захтеви у погледу колатерала.

Промена услова за одобравање кредита становништву
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Нето проценат за одговоре на питања о условима кредита дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати услов кредита поштрени и учешћа банака које су одговориле да ублажен.

** Позитивна вредност указује на поштравање услова, негативна на ублажавање услова.

2.3. Тражња становништва за кредитима и фактори који је опредељују

Према оцени банака, становништво је повећало тражњу за кредитима током Т3, и то у највећој мери за динарским готовинским кредитима и девизно индексираним стамбеним кредитима, чему је, између осталог, допринео и раст зарада. Банке су оцениле да је раст тражње за кредитима вођен потребама за рефинансирањем, куповином трајних потрошних добара и

непокретности. Наставак раста тражње становништва, пре свега за динарским кредитима, банке очекују и у Т4.

Промена тражње становништва за кредитима (нето проценат)

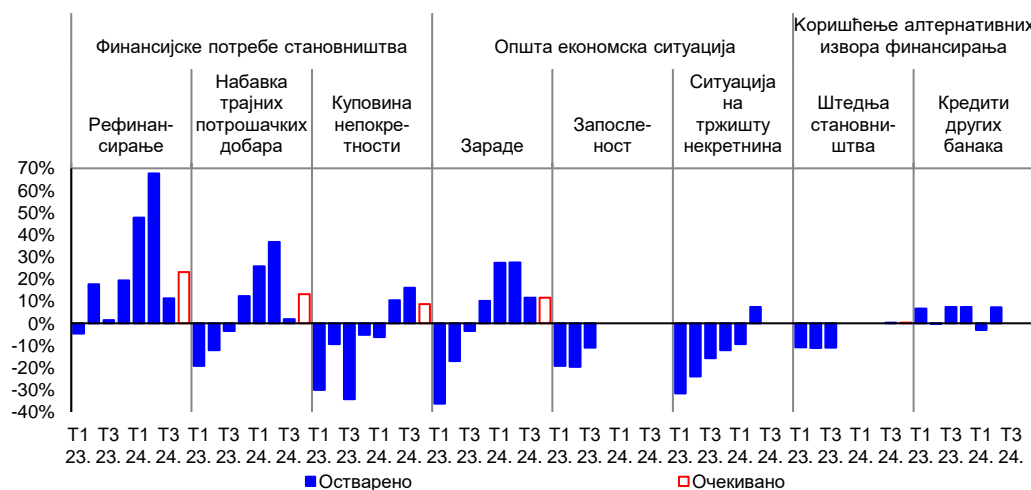

Извор: НБС.

* Нето проценат је дефинисан као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да је повећана и збира процената банака које су одговориле да је смањена.

** Позитивна вредност указује на повећање тражње, негативна на смањење тражње.

Утицај фактора на промену тражње становништва за кредитима (нето проценат)

Извор: НБС.

* Нето проценат за одговоре на питања о факторима тражње дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати фактор допринео расту тражње и учешћа банака које су одговориле да је допринео смањењу тражње.

** Позитивна вредност указује на допринос датог фактора повећању тражње, негативна на допринос датог фактора смањењу тражње.